

HANDLEIDING
#wegmetAfval
in Oosterhout

Groep 1 • 2 • 3

#wegmetAfval in Oosterhout sluit aan op het landelijke programma Van Afval Naar Grondstof en op de 21st century skills

21e eeuwse vaardigheden, of 21st century skills, zijn competenties die leerlingen nodig hebben om succesvol deel te nemen aan de maatschappij van de toekomst. Klik [hier](#) voor meer informatie.

Inhoud

LES 1 ALLEMAAL AFVAL	4
LES 2 WEL OF GEEN AFVAL?	9
LES 3 AFVALBAK MET KLEUR	12
LES 4 ZWERFAFVAL	14
LES 5 GEWOON DOEN!	16
Bijlage Les 3	19

LES 1 ALLEMAAL AFVAL

Lesbeschrijving

Thema

Afval vinden we heel gewoon. Wat we niet meer nodig hebben, gooien we weg: verpakkingen, kapotte spullen en dingen die op of over zijn. Zo komt er steeds meer afval.

Doel

De kinderen denken na over afval en over wat er met afval gebeurt als je het weggooit.

Activiteiten

- Filmpje over vuilnis bekijken
- Praten over afval in de klas
- Liedje over de vuilnisman leren
- Spel en gesprek over soorten afval
- Kleurplaat over de vuilnisman inkleuren

Materialen

- Smartboard met internetverbinding
- Filmpje Schooltv - Wat is vuilnis (2:08 min.) [HYPERLINK](#)
- Lege vuilniszak of grote lage doos
- Inhoud van de vuilnisemmer of prullenbak in de klas
- Begeleiding bij het Lied van de vuilnisman [HYPERLINK](#)

Voor het spel met de vuilnisman:

- Kaartjes met afbeeldingen van afval, maak één of twee kopieën van pagina 3 en 4 uit deze handleiding en knip de kaartjes uit
- Lege vuilniszak of kleine prullenbak of emmer
- Oranje hesje en pet voor de vuilnisman
- Voor ieder kind een werkboekje
- Tekenpapier en kleurpotloden of kleurkrijt

Inspiratie 10 min.

- Bekijk met de kinderen het filmpje Wat is vuilnis?
- Ga met de kinderen in een kring zitten en vraag: wat voor afval heeft Wolfram verzameld? (papier, plastic, karton en een klokhuis).
- Laat de kinderen vertellen wat voor afval ze nog meer kennen. Geef ze even tijd om hierover na te denken, laat ze zoveel mogelijk dingen opnoemen.
- Vraag wat de kinderen weten over het ophalen van afval. Wie doet dat? Hoe gaat dat? Wat vertelde Wolfram daarover? Zie Achtergrond voor de leerkracht.

Aan de slag

Gesprek 10 min.

- Vraag de kinderen wat voor afval er in de klas allemaal zou kunnen zijn. Loop de dagelijkse activiteiten samen door en bedenk wat er allemaal aan afval overblijft. (Schillen van fruit, papierrestjes, lijm, boterhamzakjes, drinkpakjes, plastic van koek of reep, knutselrestjes enz.)
- Keer de vuilnisemmer of prullenbak uit de klas om op een vuilniszak, bekijk de inhoud en benoem het afval van de klas.
- Deel het werkboekje uit en laat de kinderen bij opdracht **A** een tekening maken van het uitgespreide afval van de klas.

Lied 15 min.

Leer de kinderen Het lied van de vuilnisman aan. De tekst staat in het werkboekje bij opdracht **B** voor de kinderen die al lezen. Laat de kleuters regel voor regel nazingen. Via de link kunt u gebruik maken van instrumentale begeleiding bij het zingen.

Spel 15 min.

Speel het spel van de vuilnisman:

- Laat de kinderen in een kring gaan zitten.
- Deel de kaartjes met afbeeldingen van afval uit.
- Wijs één kind als vuilnisman aan. Hij of zij loopt met een vuilniszak of een kleine prullenbak de kring rond terwijl de kinderen het lied van de vuilnisman zingen. Als het lied is afgelopen staat de vuilnisman stil.
- Het kind waarbij de vuilnisman is gestopt, vertelt over het afval dat op zijn of haar kaartje staat. Wat is het en waarom wordt het weggegooid? Daarna gooit het kind het afval in de vuilniszak en ruilt van plaats met de vuilnisman.
- De kinderen gaan weer zingen en de nieuwe vuilnisman loopt de kring rond op zoek naar afval. Herhaal het gesprekje over het afval op het kaartje.
- Speel dit spel een paar keer achter elkaar. Herhaal het in de komende dagen een aantal keren, zodat alle kinderen vuilnisman kunnen zijn en de kinderen vertrouwd raken met de verschillende soorten afval.

Afronding 10 min.

- Praat met de kinderen door over afval. Waar blijft al dat afval dat mensen weggooien? Kun je er nog iets mee doen?
- Vertel dat er nog meer lessen over afval komen. Daarvoor mogen de kinderen alvast lege wc-rolletjes mee naar school nemen.
- Laat de kinderen ter afsluiting de kleurplaat in het werkboekje bij **C** over de vuilnisman kleuren.

Extra

Voer een filosofisch gesprek over het begrip afval. Wanneer is iets afval? Zie Achtergrond voor de leerkracht.

Achtergrond en antwoorden

Over het filmpje 'Wat is vuilnis?'

Wolfram vertelt: 'Glas moet in de glasbak, papier gooi je in de papierbak en vuilniszakken zet je op straat of in de vuilcontainer op wieltjes of onder de grond. Met een vuilniswagen gaat het afval naar een fabriek, waar ze er kleine stukjes van maken. Het ijzer wordt eruit gehaald en de rest wordt verbrand. Van oud papier en oud glas wordt weer nieuw papier en glas gemaakt.'

Lied van de vuilnisman

Op de wijs: Groen is 't gras

(kinderen)

Vuilnisman, vuilnisman, kom maar met je wagen
Neem je alle rommel mee? Dat wil ik je vragen.

(vuilnisman)

Hé, wat zie ik daar?
Wat is dat voor afval?

(kinderen)

Lege doos of plastic zak,
Gooi het in de goede bak!

(allemaal)

Ja, zo wordt het overal schoon
Want dat willen wij gewoon!

Tekst: Simone Gerich

Filosofisch gesprek over afval

Verdiep de betekenis van het begrip afval. Vraag de kinderen:

Is iets afval als:

- Het oud is? Kan een knuffel afval worden? Wanneer? Wat doe je er dan mee?
- Het gebruikt of vies is? Kun je vieze dingen schoonmaken? Welke wel en welke niet?
- Het op of leeg is? Wat gebeurt er met verpakkingen?
- Je het niet meer nodig hebt? Kan een ander het dan nog gebruiken?
- Het kapot is? Kun je het misschien repareren?
- Het bedorven is? Welke dingen kunnen bedorven? Hoe zien ze er dan uit?

Het spel met de vuilnisman

Kopieer pagina 3 en 4 en knip de plaatjes uit. Zorg dat er voor ieder kind in de klas één kaartje is.

Lied van de vuilnisman

Vuil nis man, vuil-nis man, kom maar met je wa - gen. Neem je al - le rom-mel mee?

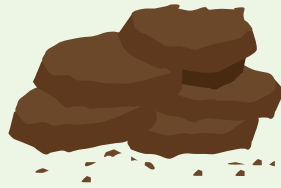
4
Dat wil ik je vra - gen. Hé, wat zie ik daar? Wat is dat dan voor af - val?

7
Le - ge doos of plas - tic zak, gooi het in de goe - de bak!

9
Ja, zo wordt het o - ver al schoon, Want dat wil - len wij ge - woon

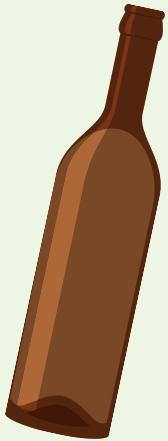
kippenbout

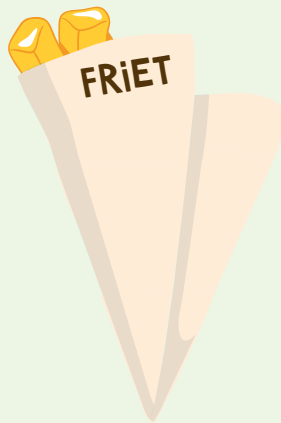
koffiedrap

snoepverpakking

fles van glas

frietzak

blikje

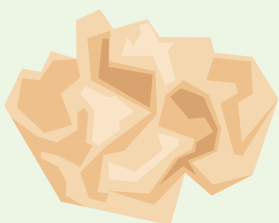
shampoo

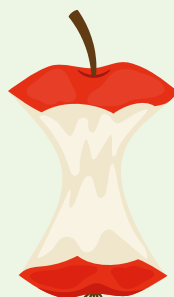
bladeren

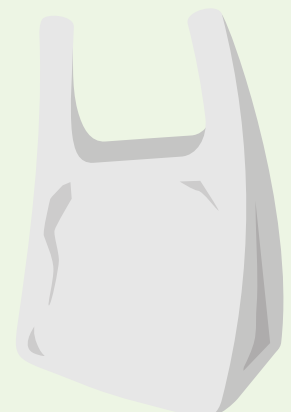
chipszak

prop papier

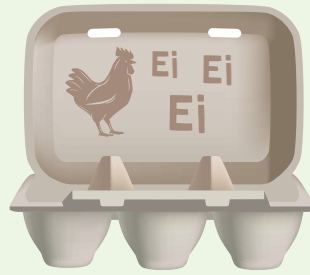
klokhuis

plastic zak

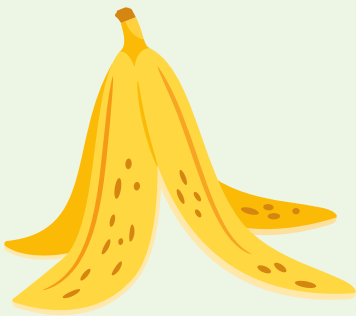
doos

eierdoos

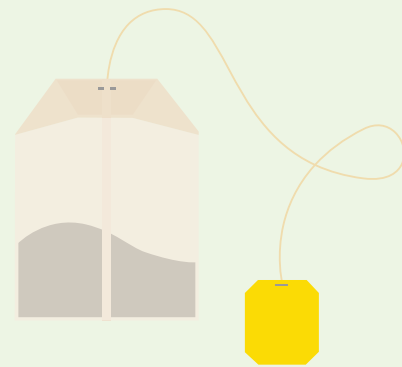
plastic fles

bananenschil

jampotje

theezakje

yoghurtkuipje

melpak

oud papier

knuffel

glas

oud T-shirt

LES 2 WEL OF GEEN AFVAL?

Lesbeschrijving

Thema

De natuur is slim! Ze gebruikt alles opnieuw: water, lucht en grond, planten en dieren. Het afval van de natuur zelf wordt altijd opnieuw gebruikt. Dat is bijzonder!

Doel

De kinderen verwonderen zich over de kringloop van de natuur. Ze ontdekken dat de natuur uit natuurlijk afvalmateriaal voedsel voor planten maakt.

Activiteiten

- Kijkplaat over bodemdiertjes bekijken en erover praten
- Filmpje bekijken over een proefje met bodemdiertjes
- Bodemdiertjes in de klas onderzoeken (dit lesonderdeel de volgende dag plannen)
- Schilderen over de natuur en bodemdiertjes (dit lesonderdeel de volgende dag plannen)

Materialen

- smartboard met internetverbinding
- filmpje Vroege vogels - Beestjes in je tuinaarde (1.58 min) [HYPERLINK](#)

voor het proefje:

- Twee flinke handen vol aarde met dode bladeren of kleine takjes uit bos of (school)tuin
- Brede glazen vaas
- Vergiet
- Breed plakband
- Bureaulamp

Inspiratie 10 min.

- Laat de kinderen in het werkboekje bij les 2 de foto's bij **A** bekijken (regenworm, kever, lieveheersbeestje en mier). Waar zie je deze diertjes? Hoe heten ze?
- Vertel dat dit bodemdiertjes zijn. Bodemdiertjes leven in en op de grond van de tuin, het bos, het park enz. Kennen de kinderen nog meer bodemdiertjes? (duizendpoot, pissebed, miljoenpoot, spin, slak, oorworm)
- Vertel dat al die bodemdiertjes het afval uit de natuur opeten. Laat de kinderen verzinnen wat dat afval in de natuur allemaal kan zijn. Help ze eventueel door zelf dingen te noemen: dode bladeren, poep van dieren, dode takken, planten, dode dieren, uitgebloeide bloesem enz.

Aan de slag 20 min.

- Vertel de kinderen: de natuur ruimt haar eigen afval op. Afgevallen bladeren, een rotte appel of een dood konijn, de koeienpoep in de wei of de hondenpoep op de stoep, het komt allemaal weer in de aarde terecht. Daar wordt het opgegeten door kleine diertjes die in de grond leven. Die bodemdiertjes zitten overal: in het bos, in de tuin en in het park. De diertjes maken van het afval uit de natuur kleinere stukjes.
- Bekijk het filmpje Beestjes in je tuinaarde en stel de volgende vragen:
 - Welke diertjes heb je gezien?
 - Wat doen de diertjes in de grond?
 - Wat eten ze?
- Bekijk afbeelding bij **B** in het werkboekje. Vertel dat de poep van de bodemdiertjes in de grond terecht komt. Het afval is dan zo klein dat het voedsel kan zijn voor de planten. Mest noem je dat. Met de wortels zuigt een plant de piepkleine stukjes afval op. Zo wordt het afval weer een nieuw stukje natuur. Laat de kinderen de dieren verbinden met het juiste woord.
- Pak de bak met aarde erbij en doe de eerste vijf stappen van de proef uit het filmpje. Laat de kinderen eventueel helpen.
 - Plak de gaatjes aan de zijkant van het vergiet af met plakband.
 - Zet het vergiet op de vaas.
 - Doe de aarde in het vergiet.
 - Schijn met de bureaulamp op de aarde.
 - Laat dit 24 uur zo staan.

Vervolg - de volgende dag 10 min

- Bekijk de diertjes in de vaas.
- Zoek in de Achtergrond en antwoorden voor de leerkracht op welke diertjes het zijn.
- Laat de kinderen in hun werkboekje bij **C** enkele van de diertjes tekenen.
- Praat samen verder over de bodemdiertjes:
 - Heb je deze diertjes vaker gezien?
 - Wat vind je van deze kriebeldiertjes?
 - Zijn ze belangrijk voor de natuur? Waarom?
- Zet de diertjes ten slotte weer buiten waar ze zich thuis voelen.

Afronding 20 min.

- Praat met de kinderen over de natuur. Wat doet de natuur met afval? Waarom is de natuur slim?
- Laat de kinderen op grote vellen papier een vrije tekening of schildering maken van de natuur en de bodemdiertjes.
- Laat de kinderen thuis op zoek gaan naar bodemdiertjes in de tuin zodat ze er in de volgende les over kunnen vertellen.
- Vraag ze om kartonnen wc-rolletjes of keukenrollen mee naar school te nemen voor de volgende les over afval.

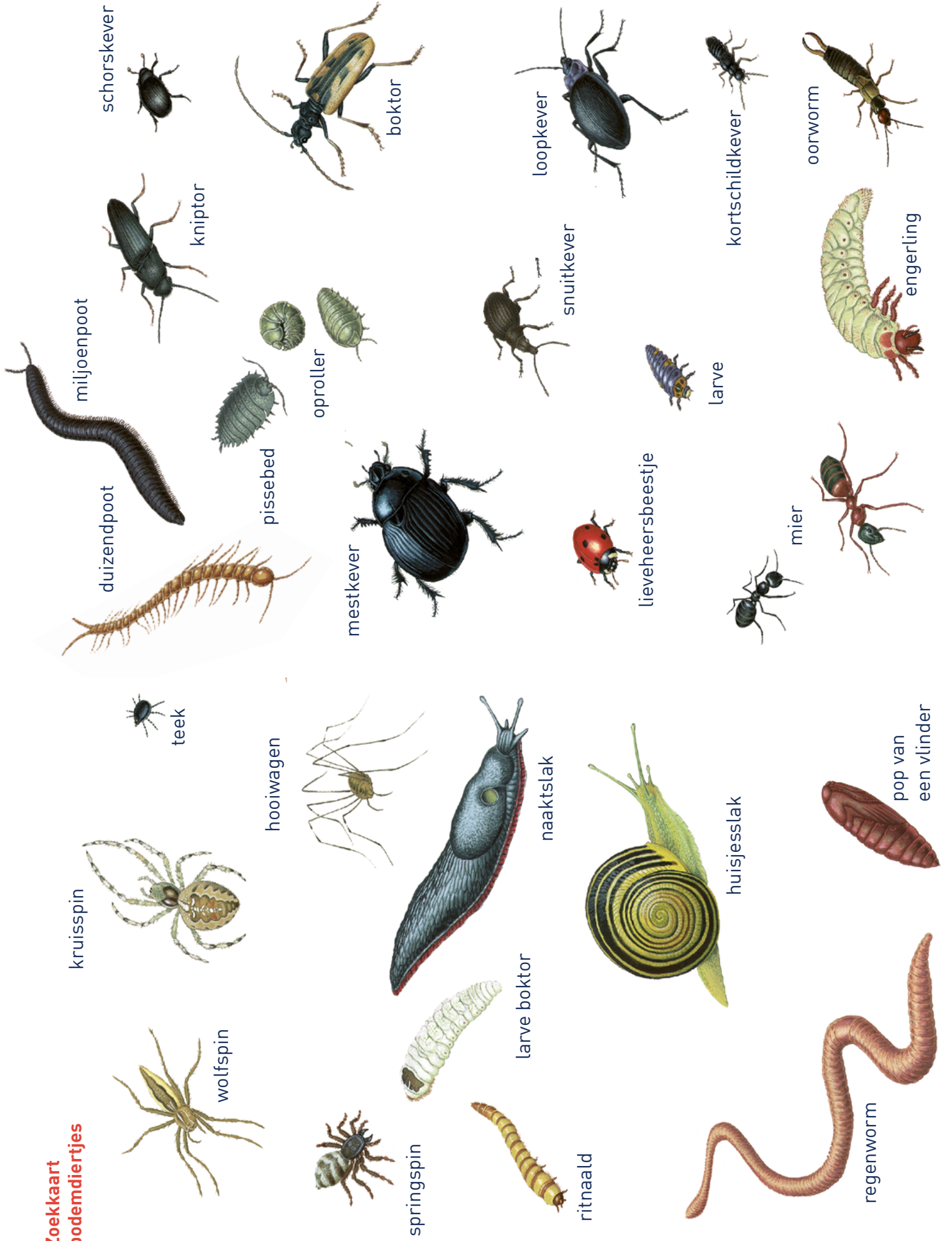
Extra

- Maak compost in de klas. Op internet zijn allerlei filmpjes daarover te vinden.
- Bekijk de kringloop in de natuur in prentenboeken.
- Richt een tafel in over de natuur en de bodemdiertjes, laat de kinderen bedenken wat daar allemaal op hoort. (takken, bladeren, tekeningen van bodemdiertjes enz.)

Achtergrond en antwoorden

Gebruik de digitale zoekkaart bodemdieren via het digibord.

**Zoekkaart
bodemdierpjes**

LES 3 AFVALBAK MET KLEUR

Lesbeschrijving

Thema

In afval zitten grondstoffen die opnieuw te gebruiken zijn, zoals papier en glas. Om de grondstoffen in afval optimaal te benutten, moeten we het afval goed scheiden.

Doel

Kinderen snappen waarom scheiden belangrijk is. Ze kennen de verschillende afvalbakken en ze kunnen glas, plastic, papier, GFT en kleding herkennen en benoemen.

Activiteiten

- Gesprek over soorten afval naar aanleiding van filmpje
- Afval sorteren in de klas met plaatjes
- Digitaal afval sorteren met afvalspel
- Knutselen met afval

Materialen

- Smartboard met internetverbinding
- Filmpje huisje boompje beestje (15 min) over afval scheiden [HYPERLINK](#)
- Digitaal afvalspel [HYPERLINK](#)
- Vier lege tafels in de kring waar afbeeldingen aan gehangen kunnen worden over afval die achter deze les staan in deze handleiding.
- Verf en kwasten voor alle leerlingen
- Minimaal drie wc-rolletjes per persoon

Inspiratie 10 min.

Ga in een kring zitten. Plak de afbeeldingen aan de tafeltjes (Papier, GFT, Plastic en blik en glas). Praat met de kinderen over de verschillende afbeeldingen. Waar zijn die voor? Snappen ze de plaatjes? Welk afval moet waar? Op welke tafel (in welke bak of zak) hoort het voorwerp? Laat een leerling een afbeelding op de juiste tafel leggen. Als alle voorwerpen op de juiste tafel liggen, volgt een kringgesprek afvalbakken thuis. Welke grote afvalbakken en -zakken hebben de kinderen thuis? Waar zijn die voor (papier, plastic en blik en Groente-, Fruit-, en Tuinafval)? Wat doen ze thuis met lege flessen van glas? Gaat iemand wel eens mee naar de glasbak?

Aan de slag 30 min.

Samenwerken

Waarom afval scheiden? Bekijk het filmpje huisje boompje beestje over afval scheiden. Praat met de kinderen na.

- Wat hebben ze voor afval in het filmpje gezien? Papier, schoen, bord, kapot bord en veter.
- Wat legde de meneer uit over oud hout? Dat maken ze heel klein en dan kunnen ze er weer nieuwe planken van maken.
- Wat deden ze met het afval dat niet in een van de bakken kan? Ze noemen het restafval en verbranden het. De warmte van de verbranding kan weer naar de verwarming, zoals bij ons in de klas.
- De meneer ging naar een winkel waar ze oude spullen verkopen. Heeft iemand onthouden hoe dat ook alweer heet? Kringloopwinkel. Is er wel eens iemand naar zo'n winkel geweest?
- Was het handig dat Raaf de fiets helemaal uit elkaar had gehaald? Nee, de fiets was nog helemaal goed en had verkocht kunnen worden in de kringloopwinkel.

Waar gooi ik het weg?

Speel klassikaal op het digibord het afvalspel. Laat de kinderen tot slot in hun werkboekje de opdracht maken waarbij ze afval verbinden met de juiste bak. Tijdens het nabespreken kun je aandacht besteden aan:

- De kleuren van de bakken en zakken aan huis (oranje zakken voor plastic, drankenkartons en blik, groen voor GFT en blauw voor papier);
- Waar de bakken staan (thuis of bij winkels > glasbakken)

Zelf hergebruiken

De kinderen maken deze en de volgende les een slang van wc-rolletjes. Deze les gaan ze de rolletjes verven (stap 1, zie Achtergrond voor de leerkracht). In les 4 maken ze de slang verder af. Laat de kinderen zien wat ze gaan maken (pagina 24 en 25 van het werkboekje).

Afronden 10 min.

Laat de kinderen in het werkboekje voorwerpen omcirkelen waar ze nog mee kunnen knutselen en bespreek het na. Waarom is het belangrijk om afval te scheiden en waarom kan je met sommige spullen nog knutselen en met andere niet?

Extra

• Filmpje over rubberen speeltegels voor bijvoorbeeld het schoolplein, gemaakt van oude autobanden (3,5 min) [HYPERLINK](#)

• Filmpje papier maken (3 min) [HYPERLINK](#)

• Naar een glasbak lopen met de klas en zien dat de verschillende kleuren glas apart ingezameld worden. Deksels en doppen mogen op de potjes en flessen in de bak.

Achtergrond en antwoorden

Knutsel een slang van wc-rolletjes

Verdeel de rollen onder de kinderen (minimaal drie per persoon). De rollen kunnen doormidden geknipt worden, maar dat hoeft niet. Verf de rollen in verschillende kleuren. Laat de rollen drogen.

LES 4 ZWERFAFVAL

Lesbeschrijving

Thema's

Mensen horen afval in de afvalbak te gooien. Maar soms gooien ze het zo maar op straat, in het bos of op het strand. Dieren kunnen dat opeten en worden dan ziek. Soms gaan ze zelfs dood.

Doel

De kinderen ontdekken waarom zwerfafval slecht is voor de natuur en de mensen. Ze weten wat ze er zelf aan kunnen doen om zwerfafval te verminderen.

Inhoud van de les

- Bedenken wat zwerfafval is
- Ontdekken dat zwerfafval in zee terecht komt
- Zwerfafval opruimen
- De slang afmaken waar ze de vorige les mee begonnen zijn
- Dieren tekenen die in een schone zee leven

Materialen

- Smartboard met internetverbinding
- Plastic zakken
- Lint, lijm, schaar en gekleurd papier om slang verder af te maken
- Filmpje over zwerfafval in de zee (1,5 min) [HYPERLINK](#)

Inspiratie 10 min.

Gesprekje

Kinderen zitten achter een tafeltje. Ze gaan zo aan de slag met het werkboek. Bespreek het woord zwerfver. Wie weet wat dat is? Iemand die geen vaste plek heeft waar hij woont. Hij is eigenlijk altijd op reis. Wat zou zwerfafval dan zijn? Afval dat niet op de juiste plek ligt. Afval dat mensen op de grond gooien of in het water. Afval dat altijd op reis is. Hebben de kinderen wel eens zwerfafval gezien? Waar dan? Wie heeft het daar dan weggegooid? Waar hoort het eigenlijk? Wat doe je met zwerfafval als je dat ziet liggen? Hebben ze wel eens zelf afval op de grond zien liggen? Hebben ze wel eens iets opgeraapt en in de prullenmand gedaan? Waarom wel / niet? Lees de tekst over de vuilnisman aan zee voor aan de klas. Het gaat over een vuilnisman die zwerfafval vist in de zee. Zeg tegen de kinderen dat ze goed moeten opletten wat hij vindt. In hun werkboekje staan deze voorwerpen tussen andere dingen die de vuilnisman vindt. Zij moeten de voorwerpen uit het liedje omcirkelen. Bespreek na. Hoe komen de dingen in zee (schoen, fles en lekke bal)? Wat zou er gebeuren als de vuilnisman niet langskomt in zee? Vinden de vissen het fijn om tussen het afval te zwemmen? Hoe vinden de kinderen het om te zwemmen tussen het afval? Kijk de opdracht klassikaal na met het filmpje van het liedje (zie materialen).

Lied van de vuilnisman aan zee

Golven, golven van de zee
Brenge alles mee
Een schoen, een fles, een lekke bal
Rommel overal

Ha daar komt de vuilnisman
De vuilnisman aan zee
Hij ruimt alle rommel op
Hij neemt zijn hengel mee

Golven, golven van de zee
Brenge alles mee
Een schoen, een fles een lekke bal
Rommel overal

Maar daar is de vuilnisman
En alles wat hij ziet
Vist hij met zijn hengel op
Alleen de vissen niet

Golven, Golven van de zee
Brenge alles mee
Een schoen een fles, een lekke bal
Rommel overal

Bron: NTR via de website schooltv.nl

Aan de slag 40 min.

Zwerfafval op het schoolplein

Bespreek voordat de kinderen naar buiten gaan of ze wel eens afval op het schoolplein hebben zien liggen. Wat ligt er volgens hen allemaal? Hoe komt het daar? Wie ruimt het op? Ga met de kinderen naar het schoolplein met plastic zakken en laat ze zwerfafval oprapen. Maak de plastic zakken open in de klas. Wat heeft de klas gevonden? Wat zit er het meeste in de zak? Waarom gooien kinderen dat op de grond? In welke bak of zak hoort het? Waarom? Bespreek waarom het gevaarlijk is voor dieren als dieren dit afval opeten of om hun nek krijgen. Bedenk met de kinderen hoe zwerfafval in de zee kan komen (via de sloot, naar een rivier die stroomt naar de zee). Hoe heet het als al dat afval (vooral plastic) in de grote zee komt? Het wordt een soort reuzensoep. Plastic soep.

Knutselen

Maak de slang verder af (stap 2 en 3, zie Achtergrond voor de leerkracht). De kinderen kunnen in het werkboekje bij les 3 zien wat de bedoeling is.

Afronding 35 min.**Tekenen**

De kinderen tekenen in het werkboekje een dier in de schone zee. Nabespreking: afval in de afvalbak gooien is netjes en beter voor de dieren. Als het opgeruimd is, hebben de dieren in de buurt van school, in rivieren en in zee er geen last van.

Extra

- Kinderen voor kinderen over plastic soep (Youtube, 3 min) [HYPERLINK](#)

Achtergrond en antwoorden

Vervolg: Knutsel een slang van wc-rolletjes

Kies de rol die als staart dient.
Duw de rol aan een kant plat.
Knip beide kanten schuin af, zodat er een punt ontstaat.
Meet hoeveel lint je nodig hebt om nog een tong over te houden aan de voorkant en knip het af.
Plak het lint aan de binnenkant van het staartstuk.
Rijg de andere stukken aan het lint.

Duw de laatste rol plat aan de voorkant waar de kop komt.
Lijm de platte voorkant aan elkaar.
Maak ogen (teken of knip rondjes gekleurd papier uit) op de kop. Versier de rest van het lijf van de slang

LES 5 GEWOON DOEN!

Lesbeschrijving

Thema's

Door met afval te knutselen, te bouwen, te spelen en door over afval te lezen maken de kinderen zich dit onderwerp op een creatieve manier eigen.

Doel

De kinderen leren spelenderwijs hoe ze bewust(er) met afval kunnen omgaan.

Materialen

- Een selectie uit creatieve opdrachten en werkvormen die naar eigen voorkeur door de leerkracht worden gecombineerd
- Werkvormen: knutselen met afvalmateriaal, materialen sorteren, vuilnismen spelen, schilderen voor afvalcontainers, boeken over afval bekijken en lezen
- De activiteiten zijn gericht op de verschillende werkhoe-ken in de kleuterklas (bouwhoek, speelhoek, leeshoek, schilderhoek) en tevens als losse opdrachten te gebruiken

Inspiratie 10 min.

Herhaal het lied van de vuilnismen uit les 1.

Aan de slag 30 min.

Bouwhoek

1. Fantasiebeesten maken van afval

- Spaar vooraf allerlei afvalmateriaal: lege eierdozen, stukjes piepschuim, noppenplastic, satéprikkers, lapjes stof, dennenappels, wc-rolletjes, lege kuipjes, kralen, deksels, plastic flesdoppen, sinaasappelnetjes, stukken karton, lege verpakkingen, gekleurd papier, rietjes, elastiekjes, bolletjes wol enz.
- Kijk eventueel samen naar het filmpje Knutselen met afval.
- Laat de kinderen hun eigen fantasiedier knutselen. Maak een slang, een vogel, een poes of een olifant. Stal het afvalmateriaal uit op tafel en laat ze zelf aan de slag gaan. Vraag tijdens het knutselen: hoe ziet het dier er-uit? Hoe maak je poten, vleugels, een kop of een staart? Geef het dier ten slotte een naam.

Variaties

- Maak dieren van zelf verzameld zwerfafval.
- Maak dieren rondom een thema, zoals vissen, vogels of sprookjesdieren.

2. Sorteren

- Verzamel gedurende een periode allerlei (afval-)mate-riaal: lege wc rolletjes, verpakkingen, plastic doppen, kastanjes, stenen, takjes enz.
- Gebruik bakken, manden of dozen en laat de kinderen de materialen sort bij soort verzamelen.

Variaties

- Geef specifieke opdrachten zoals het zoeken van doppen in zoveel mogelijk verschillende kleuren, het verzamelen van vier dingen van verschillend materiaal, of het verzamelen van doppen met dezelfde grootte.
- Maak er een winkelspel van: laat de kinderen een eigen winkeltje beginnen met één van de materialen. Laat ze hun 'waren' uitstallen en aanprijzen.

Speelhoek

Vuilnismen in de klas

- Zorg voor vier afvalbakken om het afval uit de klas in te scheiden.
- Wijs per dag of per week twee kinderen aan die voor die periode vuilnismannen zijn.
- De vuilnismannen controleren of het vuilnis in de juiste bakken is gedaan en doen verslag aan de klas.
- De vuilnismannen halen het vuilnis in de klas op en brengen het binnen de school naar de juiste afvalbak. Geef ze een schort aan, zodat hun taak duidelijk is en ze niet vies worden.

Leeshoek

1. Informatieve boekjes over afval en natuur

- De reis van afval, Erika Shores, Uitgeverij Corona 2017, ISBN 9789461755773
- Lotta ruimt het op, Diane Put, Rik de Wulf, Clavis B.V.B.A. Uitgeverij 2016, ISBN 9789044827309
- De vuilnismen, Liesbet Slegers, Clavis B.V.B.A. Uitgeve-rij 2011, 9789044815245
- Groen moet je doen, Christina Goodings, Ark Media 2008, ISBN 9789033830600

2. Voorleesboeken

- De wereld van plastic, voorleesboek, Uitgeverij Idee & Waarde, Hilversum 2016, ISBN/EAN 9789082450118
- Enkele passende verhalen uit Opilopi 1, Clinty Thuijls, Uitgeverij Marmer Bv 2015, ISBN 9789460683190
- Het grote voorleesboek van het bos, Selma Noort & Tineke van der Stelt, Uitgeverij Leopold 2014, ISBN 9789025866037

Schilderhoek

Schilderen voor de afvalcontainers op school

- Laat de kinderen schilderijen maken voor de afval-contains op school. Laat ze de kleuren gebruiken van het soort afval dat in de container moet:
 - Oranje voor plastic en blik
 - Blauw voor papier
 - Groen voor gft
 - Grijs voor restafval
- Versier de afvalbakken in de klas met de schilderijen.

- Zet de schilderijen op de website van de school en laat de kinderen vertellen wat er in de bak van hun kleur moet.
- Laat de mooiste schilderijen afdrukken als zelfklevende poster en plak ze op de grote afvalcontainers op school.

Afronding 10 min.

- Bekijk samen wat de kinderen gemaakt of gedaan hebben. Laat ze erover vertellen.
- Bespreek de lessen kort na: wat weten de kinderen nog? Wat vonden ze leuk om te doen? Wat hebben ze geleerd?
- Maak een afsluitende klassenfoto waarop de kinderen laten zien wat ze leuk, belangrijk of bijzonder vonden aan dit project. Dat kan iets uit deze laatste les zijn,

maar ook uit voorgaande lessen. Laat ze zelf bedenken hoe ze willen poseren en/of wat ze willen laten zien.

- Maak voor ieder kind een print van de #wegmet-Afval-klassenfoto en laat ze die in hun werkboekje plakken.
- Geef het werkboekje mee naar huis.
- Zet de klassenfoto op de website van de school en zet er quotes van de kinderen bij.

Extra

- Sluit de lessen af met een tentoonstelling over de lessen #wegmet Afval in Oosterhout.
- Maak een wandeling door de buurt of over het schoolplein om zwerfafval te spotten en eventueel op te ruimen.
- Maak met de kinderen zelf compost in de schooltuin.

Colofon

#wegmetAfval in Oosterhout

sluit aan op het landelijke programma
Van Afval naar Grondstof

Ontwikkeling

deRodeBallon-educatie.nl
Noor van Manen Communicatie

Vormgeving

deOntwerpers.nl

In opdracht van Gemeente Oosterhout

Voor algemene informatie en aanvragen
van het lespakket: schoon@oosterhout.nl

Voor informatie over deze uitgave
simone@derodeballon-educatie.nl

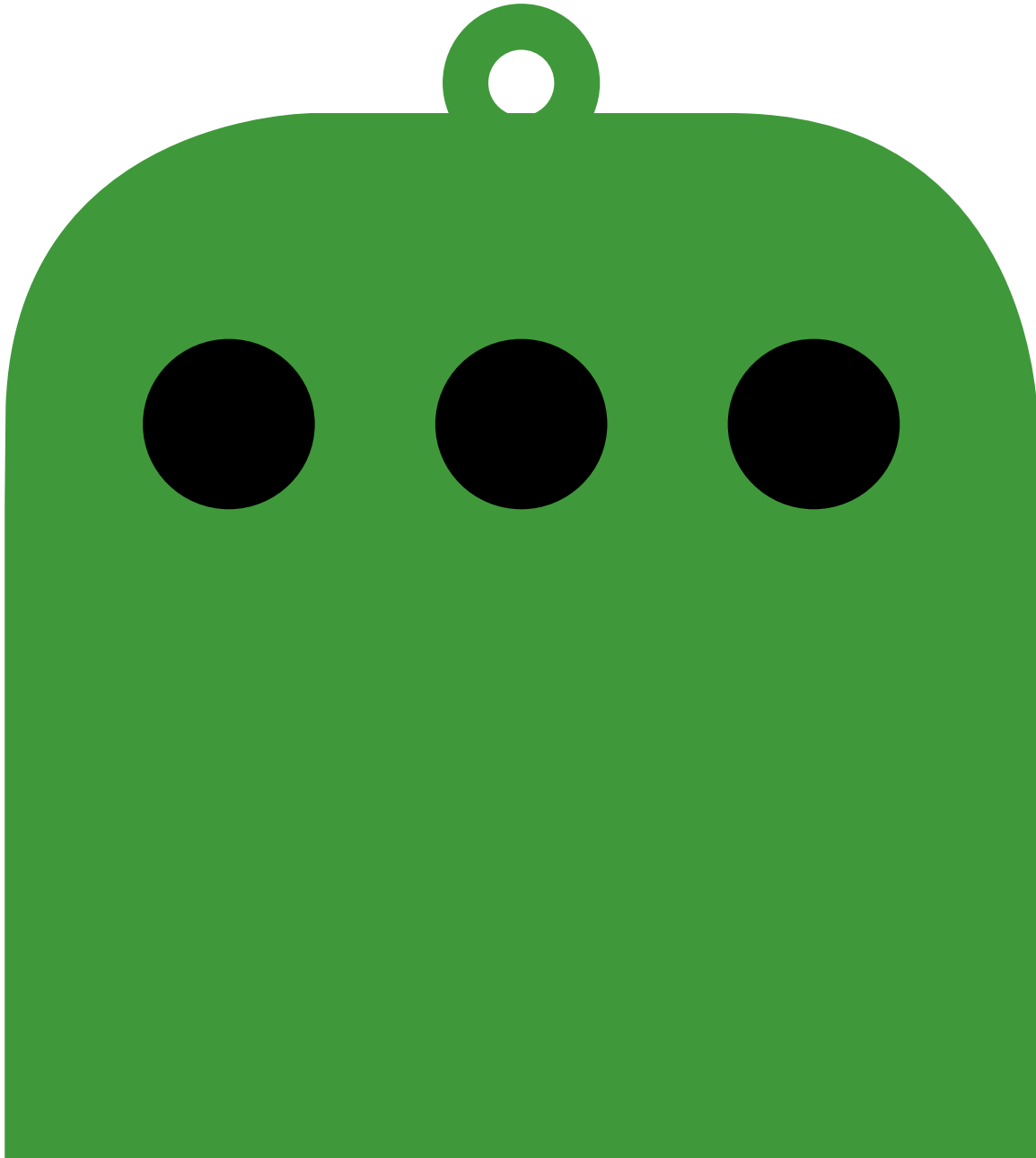
BIJLAGE LES 3

BIJLAGE LES 3

BIJLAGE LES 3

BIJLAGE LES 3

BIJLAGE LES 3

BIJLAGE LES 3

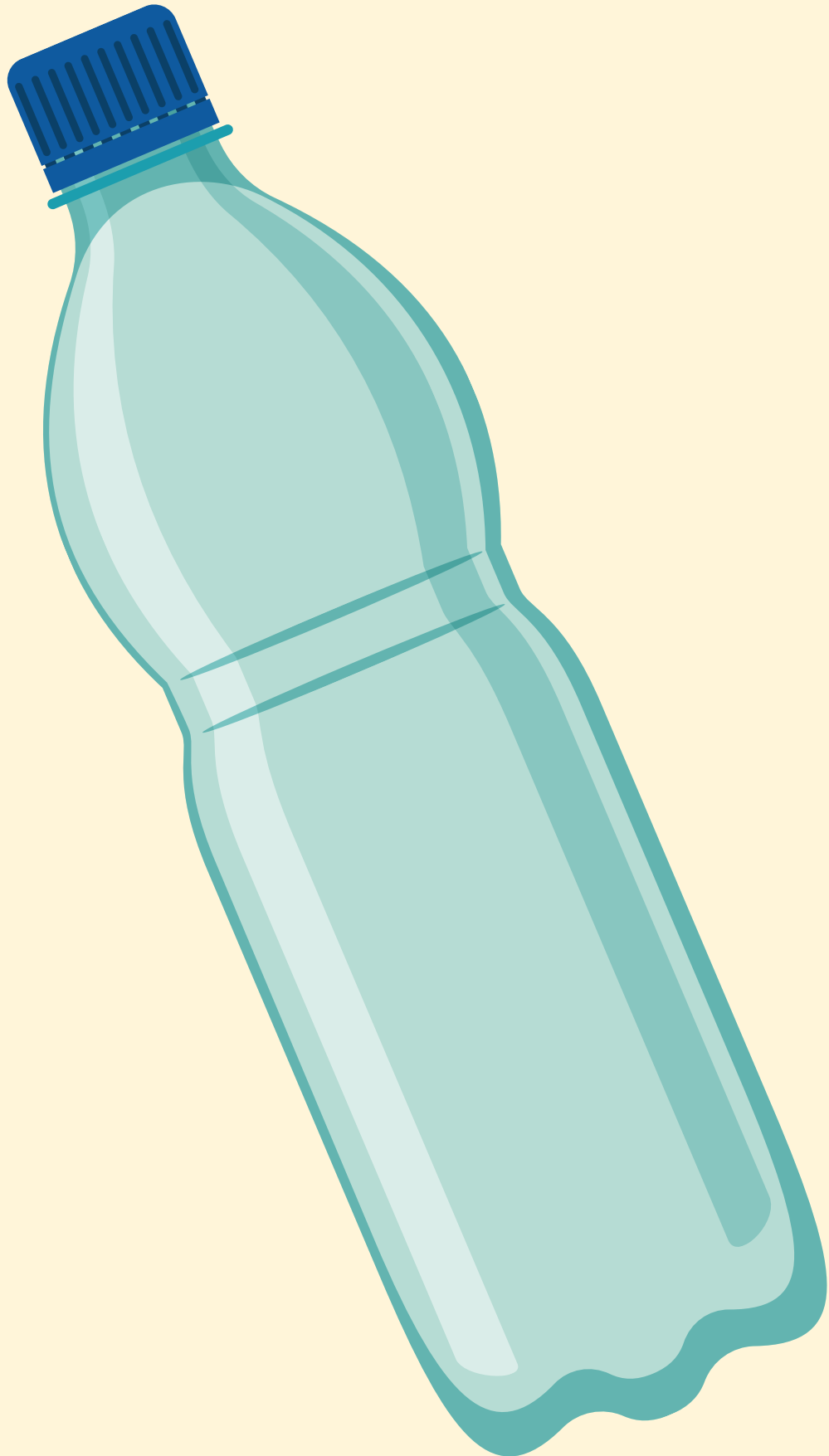
BIJLAGE LES 3

BIJLAGE LES 3

BIJLAGE LES 3

BIJLAGE LES 3

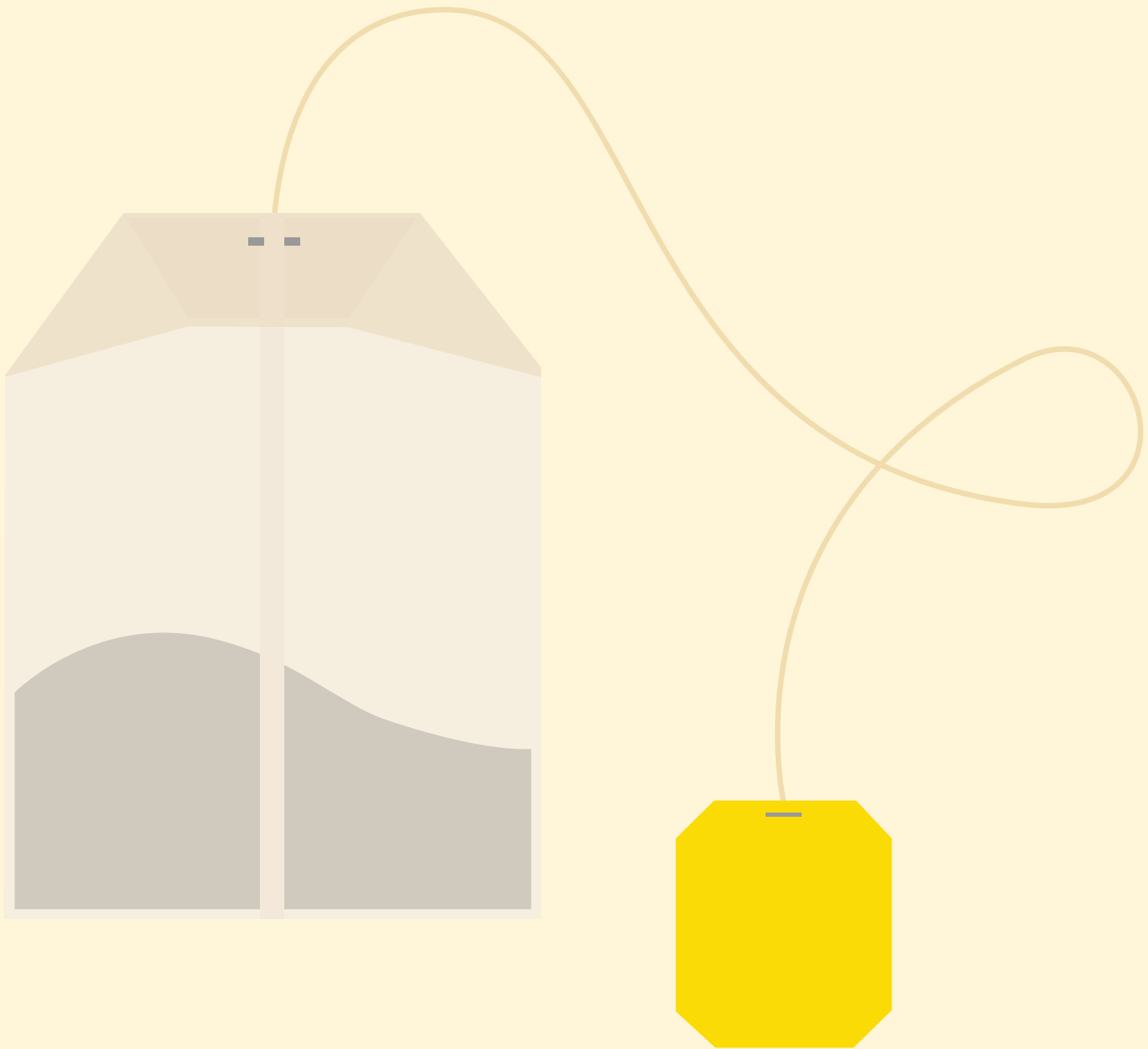
BIJLAGE LES 3

BIJLAGE LES 3

BIJLAGE LES 3

BIJLAGE LES 3

BIJLAGE LES 3

BIJLAGE LES 3

